

מסורת הש"ס

(א) ב"מ י"ב גיטין נט.; (ב) גיטין פא. ב"מ יג.; (ג) נלקמן מו. ב"מ ה.; (ד) ב"מ קא. ועי' מ"ש בהפלאה שזכרכין ערך כסא, (ה) נפי' חוס' ב"ב ל. ד"ה לה' (ו) נפי' מהרש"א, (ז) נלקמן מה. (ח) שייך לממ"י בריש פרקין.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מהי איכא וכו' גבי הא דלמר רב פפא אי פקח הוא מייתי לי כ"ל ותיבת נחמן ותיבת שמעון נחתק; (ב) ד"ה ולמר וכו' דלית ליה עליה אלא שזועה;

גליון הש"ס

גמ' ותקנתא לתקנתא לא עבדינן; עי' לקמן דף מו ע"א חוס' ד"ה בדננין: תוס' ד"ה ואנן וכו' אם הוא חייב ואינו משלם. עי' ב"ק דף קמ ע"א חוס' ד"ה ריב: ד"ה ולבר וכו' ואם יכול אין ראה. היינו דלמדי' דלא מהפכים גדלויותא דרי' התבע לישנע כיון דשועמו איי' לספק. רק דיטול הוא להטיל שזועה עליו כמו על השטר דיטול לומר השנע לי כזה יטול והטוב להקף שזועה זו השנע ופטור. אבל אלא גדלויותא מהפכין מתפק התבע שזועמו עליו ואיך התבע לזכע כנעלי' פטור. ודלא כהמחש"ס נדחקת כז:

רבינו חננאל

דמתני לה אסיפא אמר לך הכא אמר בר רב משיבינן אותו שברעת היסת משום דאיכא דאריא דממונא. פירוש עיקר. דהא הודה לו מקודם כגון הא דגרסינן בפרק חומר בקדש (חגיגה כא) א"י אליצא א"ר חנינא עשר מעלות שנו כאן כו' עד מאי טעמא הראשונות דאית להו דררא דטומאה מדאורייתא גזרו בהו רבנן כו': מה איכא בין לשזועה דאורייתא לשזועה דרבנן. ואמר בדרבנן אי אמר לית השבע וטול הדין עמו בדאורי' (למימר) נ"א. ולמון' לא רב אשי אפילו בדאורייתא מפכין. ולית הלכתא כותי. והלכתא כותיה בכל התלמוד בר מפי'כ שזועה וחזירי. וסימנך הפך לבן. והני חזירי מפורש בפרק בהמה המקשה מר בר רב אשי בענין צומת הגידין כיון דדייגי אע"ג (החזירי) ודלא חזירין: הני תרתי בלחוד לית הלכתא כותיה. ואליבא דמר בר רב אשי. מאי בינייהו ואמרין בדאורייתא אם לא ישבע נחתין לנכסיה ונחתין אותן לחובע אבל בדרבנן לא נחתין לנכסיה. ולר' יוסי דתנן בגיטין פרק הנוקיץ מציאת חרש שזעה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור. ואוקימנא קסבר מוציאין אותו בדיינין. הנה אפילו בדרבנן נחתין לנכסיה.

שזועה דאורייתא. הבאה במקפת הטענה. שזועה דרבנן הא דרב

נחמן: **מיפך שזועה**. אם אמר הנתבע לתובע השזע וטול: **מיסת לנכסיה**. אם אמר איני נשבע ואיני משלם יורדין לנכסיו ונותנין לזה:

שכנגדו חשוד. הנתבע חשוד על השזועה ותנן לקמן (דף מד:) שתקנו

חכמים שיִשָּׁזַע התובע ויטול: **סנקטא היא**. שזועה ענמה של היסת תקנתא היא ותקנתא שיהא תובע נשזע ונטול לתקנתא היסת שזועה שלא צאה עליו אלא בתקנת חכמים לא עבדינן ויפסיד התובע בלא שום שזועה: דפליגי עליה **דרכי יוסי**. גבי מציאת חרש שזטה וקטן: **נקטיה לנוכסיה דנשזקיה לגלימיה הוא**. אחוזו צדיקו התלוים בו עד שיתן לו תלית שעליו כלומר כיוון דמשמתין ליה לעולם עד דלתיב ליה לית לך למיתת לנכסיה עדיף מהאי. כל דבר התלוי צמחוצר קרי ליה כזכא כדאמר אבול גרמא וממיה לכזכא ואמר תמרי באלו הן הגולין (מכות דף טז.): **עד דמטי זמן נגדיה**. לבתר תלתין יומין כדאמרין רב מנגיד אמאן דמשהי שמתיה דרבנן עליה תלתין יומין בהאשה נקית (קדושין דף יב:): **אשזעב לי**. דלא פרעתיך: **וי מה צין זה**. שלא פגם שטרו לפוגם שטרו דתנן (כתובות דף פז.) הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא שזזועה כיִצד היתה כתובתה אלף וזו והוא אמר התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה הואיל ומודית צמנה פוגמת את שטר כתובתה ולא תפרע השאר אלא שזזועה דליכא למיסמין מו אשטרא דליכא למימר טפי קיבלה והשאת דאמרת משזיעין לו מה יפה כמו משאם פגם את שטרו: **הסס**. גבי פגם את שטרו אע"ג דלא טעין לזה אשזעב לי אלא אומר פרעתיך טעינין ליה אגן ואמרין לבזעל השטר השזע: **משלת**. מפשיט: **לא מוזדקינן ליה**. להשזע דמחוי' דחשדינן ליה ולא לגבות לו דהא אמר ליה אשזעב לי דלא פרעתיך: **נפסיו לך פטור**. אף משזועה ומיזה שזועת היסת איכא: **והא הכא כיון דפנעיה צעדים**. והודה לו בפניהם כמאן דאחזיפה צעדים דמי:

נמתיו

יהודה אמר רב אסי המלוה את חבריו בעדים צריך לפורעו בעדים כי אמריתה קמיה דשמואל **אמר לי** יכול לומר לו פרעתך בפני פלוני ופלוגי והלכו להם למודה"י תנן מנה לי בידך **אמר לו** הן לאחר **אמר לו** נתתיו לך **פטור והא הכא** כ"כיון דתבעיה בעדים כמאן דאחזיפה בעדים דמי וקתני פטור

יכול אין ראיה לרב האי משם ועוד דלא דמי דזההיא דלקמיה ודאי תקנו רבנן משום דשמיחא דמתרמי וזמין טובא דבתר דפרעיה אשתמי שטרא **צדיה** כדאמרין בפ"ק דב"מ (דף טו:) אשתמוטי דקא משתמיט דלמר ליה למחר יתיבא לך השתא לימיה גבאי אי נמי אפשטי דספרא זייר ליה אבל לגבי שזועה דאורייתא למת להם להם לתקן שיכול להופכה והשתא ההיא דלקמיה אחיא אפי' כמאן דפליג אמר בר רב אשי ורבינו יתחק מנא בתשזכות קדמוניות דלא מפכינא שזועה דאורייתא וכן כ"ה"ג ובסדר תנאים ואמוראים להלכתא כמר בר רב אשי בצוליה הש"ס בר ממיפך שזועה ואודיתא אף מה שכתב בסדר תנאים ואמוראים דמיפך שזועה כגון שהיה המחזיב שזועה חשוד וקאלמר מר בר רב אשי דמפכין אכנגדו אין נראה דבחשוד לא איירי אלא בסמוך דאמר איכא צינייהו שכנגדו חשוד אלא כפירוש הקוטרס דלמר נתבע לתובע השזע וטול ור"ח נמי פסיק דהלכתא כותיה ככל הש"ס בר ממיפך שזועה וחזירי וסימנך הפך לבן וחזירי צפ' צהמה המקשה (חולין דף עו: ושם) גבי זומת הגידין דקאלמר זייגי אף על גב דלא חזירי: [ועמ"ש בס"ד על הגליון סנהדרין דף כט: בתוספות ד"ה מר גריאל]:

וְלָרַבִּי יוֹסִי דֵּאִמַּר בְּדִרְבָּנָן גַּמִּי נַחְתִּינָן. קאת מימנה דרבנן נמי לא איירי אלא בההיא דלא הוי גזילה אלא מפני דרכי שלום אבל היכא דהוי גזל גמור מודו נחתין לנכסיה וה"נ היכא דליכא שזועה דרבנן: **וְכִי מַה בֵּין זֶה לַפּוֹגֵם שְׂטָרָא**. וא"ת תקשה ליה אמתני"י דהזא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא שזזועה וטעמא משום דלמא אי הוה אצוהון קיים הוה טעין ואמר אשזעב לי אלמא מצי משתבע ליה ומיזה נראה דטעמא לאו משום הכי הוא דלפי' לא מצי אצוהון טעין טעינין לימתי דצפרק הכותב (כתובות דף פו: ע"ש) אמרין כתב לאשתו נקי נדר נקי שזועה לא תפרע מן היתומים אלא שזזועה אלמא עבדו רבנן תקנתא לימתי אפי' צמקוס שאין האז יכול להשזיע:

יֵאֵינָן דָּךְ בִּידֵי אֲבֵא יִיטְרָא בְּסָף פְּטוֹר. מהשתא הו"ל לרב לאפלוגי [ר"ג] דפליג צסיפא שזטעטו חטין והודה לו שזעורין ולשמואל דלעיל שתי כסף יש לי צידך והלה אומר אין לך בידי כו' אלא נטר עד לבסוף ופליג אכולהו ואיך דלקדק אמאי צריכי כל הנך ואיכא מינייהו דמתי איירי:

שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

ובאין דתני **אסיפא** כו'. אור"ת השתא דלא איתמר הלכתא כחד מהנך לשיני היכא דליכא דררר דממונא לא משזענין ליה מספק דהמע"ה ואעפ"כ לא היה מוחה צדיינים המשזיעין וקאת נראה להשזיע דליכא דאמרי טפל ללשון ראשון כמו שאומר ריב"ז מיהו אור"ת דאלוין בתר המיקל וכן משמע בפ"ק דב"מ (דף ה.) גבי ההוא רעיא דמיימיה הסם מילתא דר"ר ארישא דמתני' ור"ת דוחה דליכא למימר דהתם רישא דמילתא נקט ומסיפא פריך דמשזענין ליה היכא דליכא דררר דממונא דהתם נמי איכא דררר דממונא ועוד דהא איכא סהדי דלכל תרי מינייהו ורב האי גאון פירש דלא משזענין ליה אלא משמתין ליה על תנאי שהיא צשמתא *אם הוא חייב ואינו משלם: **מאי איכא בין שזועה דאורייתא לַשְּׁזוּעָה דרבנן**. צפ' הכותב

(כתובות דף פח. ושם) גבי הא דלמר רב (ב) נחמן אי פקח שמעון מייתי ליה לידי שזועה דאורייתא פירש בקונט' דפקא מינה דדלאורייתא צני למיינקט חפלא צדיה וצדרבנן לא צעי ואין נראה דההיא נפקותא לא אמרינן הכא ועוד דצפרק השולח (גיטין דף לה. ושם) גבי אלמנה דקאלמר אדרה צבית דין ואשזעה חוץ לבז"ד פי' בקונט' גופיה דבז"ד לא צעי אשזזועי משום דצעי אנקוטי חפלא צדיה אף על גב דשזועה דאלמנה שזועה דרבנן היא וצריש שמעתתא דהכותב (כתובות דף פז: ושם) פירש נמי צקוטרס גבי הא דסבר רמי בר חמא למימר שזועה: דאורי' דפקא מינה לאפוכי שזועה: **וְלָמַר בְּרַב אַשִּׁי דֵּאִמַּר בְּדִאֻרִי' נִמִּי מַפְכִּינָן**. ריבין פי' צסם הקוטרס דהלכתא כותיה דקיימא לן כמר בר רב אשי צמיפך שזועה וכן בתשזות רבינו גרשון מאור הגולה וכן רב האי גאון והציר ראיה דהלכתא כותיה מדקאלמר לקמיה האי מאן דמפיק שטרא על חצריה אי אמר ליה האיך אשזעב לי דלא פרעתיך אמרי' ליה זיל אשזעב ליה ומה התם דאית ליה עליה ממון גמור מדלאורי' יכול להפך עליו שזועה היכא דלית ליה (ט) אלא שזועה דאורייתא לב"ש דמצי א"ל אשזעב לי את ולפי דצדיו מאן דפליג אמר בר רב אשי כ"ש דפליג אדלקמיה מיזה הגאונים נחלקו דההיא דלקמיה אי אמר ליה אשזעב לי דלא פרעתיך אם יכול איך לחזור ולומר אשזעב לי את ותפטר *ואם

אשתמי שטרא חזירי וסימנך הפך לבן ותניי' דהתם המקשה (חולין דף עו: ושם) גבי זומת הגידין דקאלמר זייגי אף על גב דלא חזירי: [ועמ"ש בס"ד על הגליון סנהדרין דף כט: בתוספות ד"ה מר גריאל]: **וְלָרַבִּי יוֹסִי דֵּאִמַּר בְּדִרְבָּנָן גַּמִּי נַחְתִּינָן**. קאת מימנה דרבנן נמי לא איירי אלא בההיא דלא הוי גזילה אלא מפני דרכי שלום אבל היכא דהוי גזל גמור מודו נחתין לנכסיה וה"נ היכא דליכא שזועה דרבנן: **וְכִי מַה בֵּין זֶה לַפּוֹגֵם שְׂטָרָא**. וא"ת תקשה ליה אמתני"י דהזא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא שזזועה וטעמא משום דלמא אי הוה אצוהון קיים הוה טעין ואמר אשזעב לי אלמא מצי משתבע ליה ומיזה נראה דטעמא לאו משום הכי הוא דלפי' לא מצי אצוהון טעין טעינין לימתי דצפרק הכותב (כתובות דף פו: ע"ש) אמרין כתב לאשתו נקי נדר נקי שזועה לא תפרע מן היתומים אלא שזזועה אלמא עבדו רבנן תקנתא לימתי אפי' צמקוס שאין האז יכול להשזיע:

יֵאֵינָן דָּךְ בִּידֵי אֲבֵא יִיטְרָא בְּסָף פְּטוֹר. מהשתא הו"ל לרב לאפלוגי [ר"ג] דפליג צסיפא שזטעטו חטין והודה לו שזעורין ולשמואל דלעיל שתי כסף יש לי צידך והלה אומר אין לך בידי כו' אלא נטר עד לבסוף ופליג אכולהו ואיך דלקדק אמאי צריכי כל הנך ואיכא מינייהו דמתי איירי:

תיובתא

בתחלת שנים אחזין בטלית תני ר' חייא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי ועדים מעדיין אותו שיש לו עליו ג' זה ישלם (עליו) ג' וישבע על השאר וק"ל כר' חייא: (ב) וקשיא לן הא דתנין בתוספתא היה טוען מנה בב"ד וכפר ובאו עדים והעידו שחייב לו חמישים וזו הרי זה משלם ופטור על השבועה. ואם היה עד אחד מעידו הרי זה נשבע על הכל: **מתני'** מנה לי בידך א"ל הן למחר אמר לו נתתו לי נתתיו לך פטור:

(ב) ככר הקשה בש"ס צ"ח דף ה' כעין קושיא זו על ר"ת מצרייתא דמתי אבדו דרכי אפטוריין וטעין דר"ת מנא הוא ופליג ודברי רבינו ג"ע.

מא.

מנא א מיי פ"א מהל' טוען הלוי סמג עשין זה טוש"ע חור"מ סי' פו פ"א:

מוד ב מיי שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ט: **מוד** ג מיי פי"ז מהל' אבדה הל"ב סמג עשין עד טוש"ע חור"מ סי' רע סעיף א:

מוד ד מיי פ"ב מהלכות טוען הל"ד סמג עשין זה טוש"ע חור"מ סי' צב סעיף ז וסריא:

ה נמיי פ"ב מהל' טוען וטען הל' יז:

מוד ו מיי שם פ"א הל' ה סמג שם טור ש"ע חור"מ סי' פו סעיף ט: **מוד** ז מיי פי"ד מהל' מלוה הלכה ב סמג עשין דז טור ש"ע חור"מ סי' פב סעיף ב:

מוד ח מיי שם הלכה א ס' פד סעיף א: **ט** י מיי שם הלכה ב סמג שם טוש"ע חור"מ סי' פב סעיף ו:

מוסף רש"י

גזל גמור מדבריהם. מפני דרכי שלם (ב"מ יב.) אפילו לר' יוסי לאו גזל דאורייתא הוא (גיטין סא.) לטמאי נפקא מינה. מדרי יוס', הא אלא לאשמועינן דהאמירו חכמים בתקנתן כגזל גמור (ב"מ יב.) להוציא בדיינין. להדינן לא נפיק צדייט ומיזה לר' יוסי גזל מעליל לא הוי לפסל לעדות ולעבדו עליו בלא (גיטין סא.) ותקנתא. דשכנגדו יסבע ויטול דהויא נמי תקנתא, דמן הסורה מי שעליו לשלם הוא יסבע ויפטר מן השלומין ואין נשבע ונטול מן הסורה, ואותן המעיין בשזועות (מד:) תקנת חכמים הן ולשזועה דאורייתא עבדו רבנן תקנתא, אבל תקנתא לתקנתא לא עבדינן (ב"מ ה.).

רבינו חננאל (התש"ך) דרבנן לי' יומין ולא קא חבע ליטמיה. והא דרב מפורש ביבמות פרק רבן גמליאל: אמר רב פפא האי מאן דמפיק שטרא אחבירה וטען דפריע הוא לאו כל כמיניה. אלא אמרינן ליה זיל פריעה ואי אמר ליה ליטשב לי דלא פריעתיה מחייבין ליה לאשתבועי ליה והני מילי בדטען הלוח ואמר ליטשב לי אבל אנן לא טעינין ליה כי היכי דשטענין על הפוגם שטרו: ואי צורבא מרבנן הוא האי דמפיק שטרא אחבירה לא מוזדקינן ליה ללוח כר טעין ליטשבע לי: **תוספתא** (פ"ה) מנה לי בידך אין לך בידי. וכן ה'טוען היה לך בידי ונתתיו לו או שיש לי בידך במנה כסות במנה פירות פטור: מנה לאבא בידך אין לו בידי או נתתיו לו או שיש לי בידי במנה כסות במנה פירות: מנה לי ביד איבך אין לך בידי כלום או נתנו לך או שיש לו בידך במנה כסות במנה פירות פטור.

בתחלת שנים אחזין בטלית תני ר' חייא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי ועדים מעדיין אותו שיש לו עליו ג' זה ישלם (עליו) ג' וישבע על השאר וק"ל כר' חייא: (ב) וקשיא לן הא דתנין בתוספתא היה טוען מנה בב"ד וכפר ובאו עדים והעידו שחייב לו חמישים וזו הרי זה משלם ופטור על השבועה. ואם היה עד אחד מעידו הרי זה נשבע על הכל: **מתני'** מנה לי בידך א"ל הן למחר אמר לו נתתו לי נתתיו לך פטור:

^[1] ככר הקשה בש"ס צ"ח דף ה' כעין קושיא זו על ר"ת מצרייתא דמתי אבדו דרכי אפטוריין וטעין דר"ת מנא הוא ופליג ודברי רבינו ג"ע